

RP 151/2001 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av folkpensionslagen och vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att folkpensionslagen ändras så, att från ingången av 2002 kan beviljas nya barnförhöjningar i anslutning till folkpensionen. Det föreslås att barnförhöjning betalas till ett belopp av 17,66 euro per månad för varje barn under 16 år som är berättigat till barnförhöjning. Beloppet skall enligt förslaget motsvara det folkpensionsindex som gäller 2001 och justeras så, att det motsvarar förändringen i folkpensionsindexet.

Enligt förslaget skall barnförhöjningen inte

beaktas som inkomst då bostadsbidraget för pensionstagare fastställs och inte heller då barndagvårdsavgifterna fastställs. Enligt propositionen skall lagen om bostadsbidrag för pensionstagare och lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården ändras till denna del.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 2002 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2002.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

I början av 1994 genomfördes en familjestödsreform i syfte att skapa klarhet i barnfamiljernas ekonomiska stödsystem genom slopande av familjepolitiska skatteavdrag och höjning av barnbidragen i synnerhet för familjer med många barn. Härvid slopades också barnförhöjningarna från alla förmåner enligt sjukförsäkringslagen (364/1963) samt från rehabiliteringspenningen. I samband med revideringen av folkpensionssystemet 1996 var avsikten att fortsätta att göra dessa ekonomiska stödsystem klarare. Några nya barnförhöjningar i anslutning till folkpensionen har således inte längre beviljats från den 1 januari 1996.

Syftet med den barnförhöjningsreform som genomfördes 1996 var att årligen från år 1997 sänka antalet barnförhöjningar i anslutning till folkpensionen som skulle betalas ut så, att betalningen skulle upphöra från ingången av 2001. Riksdagen beslöt dock att den planerade sänkningen av de barnförhöjningar som betalas ut skulle senareläggas med ett år. De barnförhöjningar som betalas ut har sänkts med 20 % årligen under tiden 1998-2000. Barnförhöjningarna har inte indexjusterats sedan 1996. Åren 2000 och 2001 betalades en barnförhöjning om 105 mk per månad och barn. Barnförhöjningen betalas till pensionstagare som själva eller vars make skall försörja egna eller makens barn under 16 år. Barnförhöjningen för folkpension är skattefri inkomst för mottagaren. Barnförhöjning betalas för uppskattningsvis 9 600 barn år 2001.

Då riksdagen godkände den ändring av folkpensionslagen (347/1956) som gällde folkpensionens nivåförhöjning och slopandet av dess basdel (RP 154/2000 rd) i december 2000, beslöt den att barnförhöjning i anslutning till folkpension skall betalas till samma belopp 2001 som 2000. Riksdagen förutsatte samtidigt att regeringen med det snaraste ut-

reder på vilka grunder barnförhöjning kan beviljas också andra pensionstagare, som nu inte har rätt till förhöjningen men som försörjer barn under 16 år, och i samband med budgeten för 2002 förelägger riksdagen de lagändringar som behövs för genomförande av detta, samt att regeringen under 2001 i ett vidare perspektiv även utreder hurdana kompletterande familjepolitiska förmåner det behövs för att den ekonomiska situationen för barnfamiljer som lever på sådana förmåner skall kunna tryggas.

Social- och hälsovårdsministeriet tillställde i maj 2001 riksdagens social- och hälsovårdsutskott den utredning som utskottet begärt angående den nuvarande nivån på de primära förmånerna är tillräcklig samt behovet av nivåförhöjningar av förmånerna och behovet att utveckla och höja utkomststødet. I utredningen tas bl.a. upp åtgärder som förbättrar barnfamiljernas situation. Därutöver har en av social- och hälsovårdsministeriet tillsatt arbetsgrupp för barnbidrag i en promemoria som offentliggjordes i januari 2001 (SHM 2001:26) utrett behovet att utveckla barnbidragssystemet.

När statsbudgetens anslagsramar för åren 2002—2005 godkändes kom man, som en del av verksamhetspolitiken i syfte att avvärja fattigdom och utslagning, överens om att bl. a återinförandet av barnförhöjningen skall ingå som en ny åtgärd i anslagsramen för dessa år. I enlighet med detta föreslås det att nya barnförhöjningar skall börja beviljas från ingången av 2002. Enligt förslaget skall barnförhöjningen utgöra en del av folkpensionen. Den kan således beviljas endast folkpensionstagare. Det föreslås att en folkpensionstagare, som bor i samma hushåll som ett eget eller makens barn som inte fyllt 16 år, skall vara berättigad till barnförhöjning. Enligt propositionen skall stöd också beviljas då folkpensionstagare försörjer sitt eget barn under 16 år som bor någon annanstans. En pensionstagare anses försörja sitt någon annanstans bosatta barn om han för barnets ut-

komst har kostnader som uppgår till minst det underhållsstöd som avses i lagen om underhållstrygghet (671/1998). År 2001 uppgick storleken på underhållsstödet till 669 mk i månaden per barn. Såsom berättigade till barnförhöjning betraktas även barn som bor hos pensionstagaren och som placerats i enskilt hem enligt 41 § barnskyddslagen (683/1983). Enligt förslaget skall barnförhöjningen kunna betalas för samma barn till flera olika pensionstagare.

Beloppet av i den nya barnförhöjningen skulle motsvara beloppet av de barnförhöjningar som skall betalas 2001. Enligt förslaget skall 17,66 euro (105 mk) per månad betalas i barnförhöjning för varje barn. Beloppet motsvarar det folkpensionsindex som gäller 2001 och skall justeras så att det motsvarar förändringarna i folkpensionsindexet. Tidigareläggning eller senareläggning av folkpension skall inte inverka på barnförhöjningens belopp. Den omständighet att folkpensionstagaren bor utomlands skall inte minska beloppet av barnförhöjningen eftersom barnförhöjningen betalas såsom sådant familjebidrag som avses i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen.

Enligt propositionen skall barnförhöjning inte beaktas som inkomst då det gäller att fastställa bostadsbidrag för pensionstagare eller barndagvårdsavgifter. Det föreslås att 6 § lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (591/1978) och 10 a § lagen om klientavgif-

ter inom social- och hälsovården (734/1992) ändras till denna del.

2. Propositionens verkningar

De merkostnader som uppkommer på grund av beviljande av nya barnförhöjningar uppgår uppskattningsvis till 1,9 miljoner euro år 2002 (ca 11 milj. mk) enligt det folkpensionsindex som gäller 2001. Uppskattningsvis kommer nya barnförhöjningar att beviljas för ca 9 000 barn 2002. Största delen av de nya barnförhöjningarna torde beviljas mottagare av invaliditetspension.

I barnförhöjning kommer ca 3,7 miljoner euro (ca 22 milj. mk) att betalas för sammanlagt ca 17 000 barn år 2002. Statens andel av kostnaderna för barnförhöjningarna utgör 29 %.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. Folkpensionsanstalten har deltagit i beredningen.

4. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 2002 och avses bli behandlad i samband med den.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Folkpensionslagen

3 b kap. Kapitlets rubrik Vårdbidrag föreslås bli ändrad till Barnförhöjning och vårdbidrag.

29 §. Det föreslås att en ny 29 § fogas till folkpensionslagen i stället för den paragraf

som upphävts. I paragrafens 1 mom. skall anges förutsättningarna för beviljande av barnförhöjning. Erhållande av folkpension är en förutsättning för att barnförhöjning skall kunna beviljas. Enligt förslaget skall barnförhöjning endast beviljas folkpensionstagare som har barn, eller vars make har barn, under 16 år som bor i samma hushåll. Barnförhöjning betalas för pensionstagares eget samt

makens barn som bor i samma hushåll. Om båda makarna får folkpension skall barnförhöjningen betalas separat till båda makarna. Med makar avses med stöd av lagens 28 § 2 mom. utöver äkta makar även sambor. Det föreslås att barnförhöjning även betalas för pensionstagares eget barn som bor i ett annat hushåll, om pensionstagaren svarar för barnets utkomst. Enligt förslaget skall barnförhöjningen beviljas på ansökan enligt lagens 35 §.

Enligt paragrafens 2 mom. anses som pensionstagarens barn även i 41 § barnskyddslagen avsett fosterbarn som någon annan än ett kommunalt organ varaktigt har placerat i pensionstagarens hem. Placeringen av barnet skall dessutom anmälas till det kommunala organet.

Om pensionstagarens eget barn bor i ett annat hushåll än pensionstagaren betalas barnförhöjning endast om pensionstagaren ansvarar för sitt barns utkomst. Enligt paragrafens 3 mom. anses pensionstagaren svara för barnets utkomst då han har kostnader därför vilka uppgår till minst det underhållsstöd som avses i 7 § 1 mom. lagen om underhållstrygghet. År 2001 är underhållsstödets fulla belopp 669 mk per månad för varje barn. Om folkpensionstagaren kan påvisa att han har kostnader som uppgår till minst underhållsstödet för barnet, beviljas barnförhöjning även för eget barn som bor i ett annat hushåll.

Paragrafens 4 mom. innehåller bestämmelser om barnförhöjningens belopp, som föreslås uppgå till 17,66 euro per månad och barn. Beloppet motsvarar beloppet av de barnförhöjningar som betalats 2001.

Senareläggning eller tidigareläggning av folkpensionen skall enligt propositionen varken minska eller öka barnförhöjningens belopp och om pensionstagaren bor utomlands skall detta faktum inte minska barnförhöjningens belopp. Bestämmelser härom ingår i paragrafens 5 mom.

Enligt paragrafens 6 mom. upphör rätten till barnförhöjning från ingången av månaden efter det att förutsättningarna för beviljande av barnförhöjning inte längre uppfylls. Då barnet flyttar hemifrån upphör således rätten till barnförhöjning från ingången av den månad som följer på flyttningsdagen, såvida inte

barnets förälder får folkpension och fortfarande ansvarar för barnets utkomst.

1.2. Lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

6 §. Barnförhöjningen i anslutning till folkpension skall inte räknas som inkomst vid beräkning av bostadsbidraget för pensionstagare och därför föreslås att barnförhöjning fogas till förteckningen i paragrafens 2 mom. över prioriterade inkomster.

1.3. Lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården

10 a §. Barnförhöjningen skall inte heller beaktas som inkomst när det gäller fastställande av de kommunala barndagvårdsavgifterna. Därför föreslås att barnförhöjning enligt folkpensionslagen fogas till paragrafens 3 mom. Samtidigt rättas det skrivfel till i den finska språkdräkten som gäller vårdbidraget för pensionstagare.

2. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2002.

Beloppet av den nya barnförhöjningen, 17,66 euro, motsvarar det poängtal för folkpensionsindexet enligt vilket storleken på de folkpensioner som skulle betalas i januari 2001 har beräknats. Enligt förslaget skall de nya barnförhöjningarna bindas till förändringar i prisnivån i enlighet med lagen om folkpensionsindex (456/2001).

De barnförhöjningar som skall betalas ut 2001 och vilkas belopp motsvarar det belopp som nu föreslås för barnförhöjningen har inte indexjusterats efter 1995. Betalningen av barnförhöjning baserar sig på 6 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av folkpensionslagen (1491/1995), sådan den lyder i lag 1228/2000. Eftersom de nya barnförhöjningar som beviljas binds vid folkpensionsindex, borde man med tanke på tydligheten och enhetligheten också binda de barnförhöjningar som skall betalas ut då denna lag träder i kraft till förändringar i prisni-

vån i enlighet med lagen om folkpensionsindex. Härom skall enligt förslaget ingå bestämmelser i 3 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslagen

1.

Lag

om ändring av folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/1956) rubriken för 3 b kap., sådan den lyder i lag 1491/1995, och

fogas till lagen ny 29 §, i stället för den 29 § som upphävts genom nämnda lag 1491/1995, som följer:

3 b kap.

Barnförhöjning och vårdbidrag

29 §

Om en folkpensionstagare eller en folkpensionstagares make har ett barn under 16 år som lever i samma hushåll som folkpensionstagaren, eller om folkpensionstagaren på annat sätt svarar för utkomsten för ett barn som bor någon annanstans, betalas barnförhöjning i anslutning till folkpension.

Som barn till en folkpensionstagare betraktas också ett i 41 § barnskyddslagen (683/1983) avsett barn som bor hos pensionstagaren.

En folkpensionstagare anses svara för sitt barns utkomst så som avses i 1 mom. då han eller hon har kostnader för barnets utkomst vilka uppgår till minst underhållsstödets belopp enligt 7 § 1 mom. lagen om underhålls-

trygghet (671/1998).

Barnförhöjningens belopp är för varje ovan avsett barn 17,66 euro per månad.

På barnförhöjning tillämpas inte 25 a § i denna lag och barnförhöjningens belopp avvägs inte enligt den tid pensionstagaren har bott i Finland.

Rätten till barnförhöjning upphör vid ingången av den månad som följer på det att ovan nämnda förutsättningar för erhållande av barnförhöjning inte längre uppfylls.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.

Det belopp som anges i denna lag motsvarar det poängtal för folkpensionsindexet enligt vilket storleken av de folkpensioner som skulle betalas ut i januari 2001 beräknats.

Barnförhöjning som när denna lag träder i kraft betalas ut med stöd av 6 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av folkpensionslagen (1491/1995), sådant detta moment lyder i lag 1228/2000, binds vid förändringar i prnivån i enlighet med lagen om

folkpensionsindex (456/2001). förutsätter får vidtas innan lagen träder i
 Åtgärder som verkställigheten av lagen kraft.

2.

Lag

om ändring av 6 § lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

I enlighet med riksdagens beslut
 ändras i lagen den 28 juli 1978 om bostadsbidrag för pensionstagare (591/1978) 6 § 2 mom.
 2 punkten, sådan den lyder i lag 981/1996, som följer:

6 § ----- Som årsinkomst räknas likväl inte (<i>priori- terade inkomster</i>) -----	2) vårdbidrag för pensionstagare enligt folkpensionslagen och inte heller barnförhöj- ning enligt folkpensionslagen; -----
--	---

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.

3.

Lag

om ändring av 10 a § lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården

I enlighet med riksdagens beslut
 ändras i lagen den 3 augusti 1992 om klientavgifter inom social- och hälsovården
 (734/1992) 10 a § 3 mom., sådant det lyder i lag 592/2001, som följer:

10 a §

Inkomster som ligger till grund för bestämmande av dagvårdsavgift

Som inkomster skall inte beaktas barnbidrag, vårdbidrag för barn, vårdbidrag för pensionstagare, barnförhöjning enligt folkpensionslagen (347/1956), bostadsbidrag, handikappbidrag, sjukvårds- och undersökningskostnader som betalas på basis av olycksfallsförsäkring, militärunderstöd, fronttillägg, studiepenning, vuxenstudiepen-

ning, studiestödets bostadstillägg, sysselsättningspenning och reseersättning som betalas som utkomststöd, ersättning för uppehälle enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/1991), ersättning för uppehälle enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/1990), stipendier som betalas på grund av studier och inte heller andra motsvarande understöd eller ersättningar för kostnaderna för familjevård eller stöd för hemvård av barn.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.

Helsingfors den 28 september 2001

Republikens President

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Maija Perho*

1.

Lag**om ändring av folkpensionslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/1956) rubriken för 3 b kap., sådan den lyder i lag 1491/1995, och
fogas till lagen ny 29 §, i stället för den 29 § som upphävts genom nämnda lag 1491/1995, som följer:

Gällande lydelse

3 b kap.
Vårdbidrag

Föreslagen lydelse

3 b kap.
Barnförhöjning och vårdbidrag

29 §

Om en folkpensionstagare eller en folkpensionstagares make har ett barn under 16 år som lever i samma hushåll som folkpensionstagaren, eller om folkpensionstagaren på annat sätt svarar för utkomsten för ett barn som bor någon annanstans, betalas barnförhöjning i anslutning till folkpension.

Som barn till en folkpensionstagare betraktas också ett i 41 § barnskyddslagen (683/1983) avsett barn som bor hos pensionstagaren.

En folkpensionstagare anses svara för sitt barns utkomst så som avses i 1 mom. då han eller hon har kostnader för barnets utkomst vilka uppgår till minst underhållsstödets belopp enligt 7 § 1 mom. lagen om underhållstrygghet (671/1998).

Barnförhöjningens belopp är för varje ovan avsett barn 17,66 euro per månad.

På barnförhöjning tillämpas inte 25 a § i

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

denna lag och barnförhöjningens belopp avvägs inte enligt den tid pensionstagaren har bott i Finland.

Rätten till barnförhöjning upphör vid ingången av den månad som följer på det att ovan nämnda förutsättningar för erhållande av barnförhöjning inte längre uppfylls.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.

Det belopp som anges i denna lag motsvarar det poängtal för folkpensionsindexet enligt vilket storleken av de folkpensioner som skulle betalas ut i januari 2001 beräknats.

Det belopp som anges i denna lag motsvarar det poängtal för folkpensionsindexet enligt vilket storleken av de folkpensioner som skulle betalas ut i januari 2001 beräknats.

Barnförhöjning som när denna lag träder i kraft betalas ut med stöd av 6 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av folkpensionslagen (1491/1995), sådant detta moment lyder i lag 1228/2000, binds vid förändringar i prisnivån i enlighet med lagen om folkpensionsindex (456/2001).

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av 6 § lagen om bostadsbidrag för pensionstagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 28 juli 1978 om bostadsbidrag för pensionstagare (591/1978) 6 § 2 mom.
2 punkten, sådan den lyder i lag 981/1996, som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

6 §

Som årsinkomst räknas likväl inte (*prioriterade inkomster*)

2) vårdbidrag för pensionstagare enligt
folkpensionslagen;

Som årsinkomst räknas likväl inte (*prioriterade inkomster*)

2) vårdbidrag för pensionstagare enligt
folkpensionslagen *och inte heller barnförhöjning enligt folkpensionslagen*;

*Denna lag träder i kraft den 1 januari
2002.*

3.

Lag**om ändring av 10 a § lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 3 augusti 1992 om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992) 10 a § 3 mom., sådant det lyder i lag 592/2001, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

10 a §

Inkomster som ligger till grund för bestämmande av dagvårdsavgift

Som inkomster skall inte beaktas barnbidrag, vårdbidrag för barn, vårdbidrag för pensionstagare, bostadsbidrag, handikappbidrag, sjukvårds- och undersökningskostnader som betalas på basis av olycksfallsförsäkring, militärunderstöd, fronttillägg, studiepenning, vuxenstudiepenning, studiestödets bostadstillägg, sysselsättningspenning och reseersättning som betalas som utkomststöd, ersättning för uppehälle enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/1991), ersättning för uppehälle enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/1990), stipendier som betalas på grund av studier och inte heller andra motsvarande understöd eller ersättningar för kostnaderna för familjevård eller stöd för hemvård av barn.

Som inkomster skall inte beaktas barnbidrag, vårdbidrag för barn, vårdbidrag för pensionstagare, *barnförhöjning enligt folkpensionslagen (347/1956)*, bostadsbidrag, handikappbidrag, sjukvårds- och undersökningskostnader som betalas på basis av olycksfallsförsäkring, militärunderstöd, fronttillägg, studiepenning, vuxenstudiepenning, studiestödets bostadstillägg, sysselsättningspenning och reseersättning som betalas som utkomststöd, ersättning för uppehälle enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/1991), ersättning för uppehälle enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/1990), stipendier som betalas på grund av studier och inte heller andra motsvarande understöd eller ersättningar för kostnaderna för familjevård eller stöd för hemvård av barn.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.